

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

6. Amœnitas terræ ab Adamo aspectæ in Paradiso.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

ortu suo occasuque, diem & noctem distinguit; eo autem motu, qui ei per circulum Zodiaci, proprius est, annum terminat; eundemque duobus solstitijs, & totidem æquinoctijs, in quatuor partes, vernam, aestivam, autumnalem, & hibernam secat; dierumque, per suas vices, incrementa & decrementa efficit; Luna quoque, interim cursu suo, menses à mensibus secernente.

Sic vigiles, mundi magnum & versatile templum,

Sol & Luna, suo lustrantes lumine circum,

Perducere homines aunorum tempora verti,

Et certâ ratione geri rem, atque ordine certo.

Luce. et. lib. 5.
de rer. nat.

Hæc in mundum veniens primus noster genitor & oculis, & animo suspexit. Atque, ut vno verbo dicam, quidquid Chaldaei, quidquid Ægyptij, quidquid Brachmanes, quidquid Astronomi, quidquid Philosophi omnes; post Adamum, à primis mundi incunabulis, vsque in hanc præsentem horam, per tot mille annorum spatia, siue dioptris, siue radijs Mathematicis, siue longissimis tubis opticeis, siue grandissimis quadrantibus, siue quibuscunque accuratissimè & faberrimè factis instrumentis; diurno nocturnoque labore, indefide studio, pertinaci vigilantia; vel in cælorum motibus, vel in aspectibus astrorum, vel in corniculata Veneris stella, vel in Iouis stipatoribus, vel in Lunæ lucidis interuallis, vel in maculis Solis, vel in effectibus, aut defectibus omnium siderum, observare, adinvenire, tam multis, tamque longis & laboratis libris comprehendere, & posteritati tradere potuerunt, poteruntque, vsque ad finem mundi, id omne, & multo plura certioraque, Adamus, scientia non ab Archimede, aut Euclide, aut in scholis hausta, sed diuinitus donata, vidit, perspexit, prædicavit; & utique (ut diu postea D. Gregorius Nazianzenus) dixit: *Qui-*

S. Gregor.
Naz. orat. 34.

VI.

bus verbis utendum sit, nescio, cum solem intueor.
Tale nascenti Adamo spectaculum sidera exhibuerunt. Qui neque, cum nondum rerum supernarum aspectu fatiatos in terram deieisset oculos, in aliquid triste incurrit. Excepit enim illum rursus alia creaturarum forma, aliterque mirabilis, ut diceret: *Latentur cali, & exultet terra.* Nam cognitissimum illi erat, plantarum, aliarumque rerum, sub Luna, existentium generationem conseruationemque à cæli siderumque influxu dependere,

Psal. 95. 11.
Ferrar. 3. cõte.
gent. cap. 84.

V

acc

& Alex. de
Angelis. 7.
contr. Astron.
c. 5. post Plin
lib. 2. cap. 39

nec absque eorum lumine, occultisque virtutibus naturaliter
produci posse; sciebat tamen, mira Numinis prouidentia factum
esse, vt, in productione mundi, cæli luminaria, non ante, sed post
plantas primùm conderentur; sic enim nobis constat, DEVM esse
verè primarium, & omnipotentem omnium rerum authorem &
conseruatorem; qui, sine vilo etiam caussarum secundarum ad-
miniculo, solus possit, si ei placeat, omnia ex nihilo educere, nec
à naturalibus caussis concursum debeat exigere: cum manus DEI
(vtique potentior, quàm opera manuum DEI) quæ postea per
caussas secundas erat factura, priùs iam fecerit sine illis. Quoniam
autem operà immediatè à DEO facta, longè solent esse nature
operibus perfectiora; consequens est, tunc terræ faciem multò
fuisse pulchriorem, quàm nunc est, præsertim ibi, vbi, tertio mun-
di die, hortum pulcherrimis arboribus insignem Vniuersi Machi-
nator condidit, non fodiendo, non terram colendo, non conse-
rendo, sed verbo & sermone solo: *dixit, & facta sunt.* Cuius im-
perio, omnis generis, inibi, proueniebant plantæ suauiter redo-
lentes, vmbrifera, virescentes, aut alijs coloribus variegatæ. Tunc
enim primùm, suis terra ornamentis est condecorata splendidius,
quàm puella tenera, primùmque viro desponsa, quæ auro & vni-
onibus veste intertexta fulget. Vt enim, in regum viridarijs, areolæ
floribus confitæ, ita in paradiso vbiq; pulchrè omnia nituerunt:
& huc quidem ingenui coloris purpurâ inuitabant Adamum,
illuc diffusi odoris illecebrâ trahebant; alibi aspectum simul atque
odoratum ambiguo certamine lacebant. Renidebant venustæ
rosæ diuersorum colorum: nimirum aliæ flauescentes, aliæ puni-
cantes, aliæ ostro accensæ conspiciebantur, aliæ subalbi coloris.
Nec niuea deerant lilia, aut cæruleæ irides, nec anagallides, nec
suauis rubens hyacinthus, nec narcissi purpura; nec quidquã eorum
omnium, quæ vel primo vere proueniunt, vel adultiore ætate
germinant. Flos est (violam vocant) inter aliam Zephyri sobo-
lem, & minorum gentium flores amœnè educatus; pede modico
suffultus; qui purpuream capitis cæsariem, inquieta ventilatione,
cuiusuis auræ ludibrium officiosè ostentat. Ceterùm ex viridi al-
uo progeneratus, quatuor à se purpurea ferrugine germina dif-
fundit. Quæ se in patriam demittit scrobem, canescentes fulcro
suo

fuo infigit radios. Ea vel sola, minimaque plantula odore est tam liberali, tam suavi, colore tam grato, ut & Floræ naves inuitet, & oculos alliciat ipsarum Gratiarum, Præstantique ruris gloriam, comiter laceſſat.

Hæc, inquam, viola terræ filia, cæli æmula, & huic innumerari pares, enimvero & maiores molliorésque floſculi veſtigij Adami ambulantis ambiroſè paſſim ſeſe ſubijciebant calcandos.

Denique *Tot fuerant illic, quot habet natura colores, Pictaq; diſſimili flore niſebat humus.*

Quam ſimul aſpexit, coniux accedito, dixit, Et mecum plenos collige flore ſinus. Tulid enim Dominus Deus hominem, & poſuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur, & cuſtodiret illum. Cùm ſuavior vita eſſe non poſſet, quàm inter has naturæ ſuauitates, dulciſſima cura fuit Adami, topiariam exercere, atque agere hortulanum. De illo igitur occupando ſtatuit Deus, quod Poëta canit:

Ille colet nitidis gemmantem floribus hortum, Pallentis violas, & purpureos hyacinthos, Liliæque, & Tyrias imitata papavera lucas, Vernantiſque roſa rubicundo ſanguine florem: Ceruleum folijs, viridi quia gramine collem Conſerret, & veris depinget prata figuris. Aut varios neſtet flores, ſerſiſque locabit.

Hoc fuit opus Adami: in horto eum Conditor poſuit; quaſi diceret: *Cinge tempora floribus Suaveolentis amaraci. Talis in vario ſoles Diuitis Domini hortulo Stare floſ hyacinthiſ;* *Mulcet ubi Elyſiis aura beata roſas, Et non ſentitur ſedulitate labor.*

Quid delicatius potuit excogitari? habitatio hominis fuit Paradifus; opus jucunditas; labor voluptas. Inducitur in viridarium, ſtatuitur inter flores; reclinat in mollifſimo gramine, ut in herbis capiat ſoporem; excitatur ad auroram; inuitatur ad roſaria; vagatur inter meras fragrantias, inſtar apis.

Vt modo rore maris, modo ſe violæne, roſæne: Implicitet, interdum candentia lilia geſtat.

Nec ſtiua opus erat, nec ſarculo. *Omnia ſponte ſua tellus inarata*

VII.
Ouid. 4. Faſtor.

Sen. 2. 1ſt.

Manil. lib. 15.

Catull. 62.

Propert. li. 4.
Ouid. lib. 4.
Faſtor.

Ouid. 12.
metamorph.

VIII.